

Oktober 2008

Samenvatting

In 2004 is het Groenbeheerplan (GBP) vastgesteld. Daarbij is de afspraak gemaakt het plan na verloop van tijd te evalueren. In 2006 heeft er een eerste, vooral technisch georiënteerde, toetsing plaats gevonden. Thans is de tweede evaluatie afgerond, waarvan voorliggend rapport verslag doet. Het doel van het onderzoek was te toetsen in hoeverre het groenbeheerplan als instrument functioneert en of dit leidt tot tevredenheid bij de gebruikers van de openbare ruimte. Hiertoe is een enquête uitgezet onder burgers, stads-, dorps- en wijkraden, belangenverenigingen en interne gemeentelijke afdelingen die raakvlakken hebben met het groen. Aansluitend zijn de enquêteresultaten met de betrokkenen besproken.

Op een aantal punten heeft dat daadwerkelijke aanpassingen van gemaakte keuzes en/of onderhoudsmaatregelen opgeleverd, waarvan sommige ook al zijn doorgevoerd. Ten opzichte van het geheel zijn deze echter beperkt van omvang.

Per saldo heeft deze evaluatie geleid tot de navolgende conclusies en aanbevelingen.

Conclusies

- 1 - In algemene zin is het met de beleving en de tevredenheid over het groen goed gesteld;
- 2 - Burgers geven aan woonwijken, hoofdwegen en entrees de hoogste 'groenprioriteit';
- 3 - De werkbaarheid van het GBP is zeker niet slecht, maar het kan op enkele punten beter;
- 4 - Informatie en communicatie zijn direct van invloed op de beeldvorming bij de klant én de inhoudelijke kwaliteit van het groen. Hier is ruimte voor verbetering;
- 5 - De extra kosten (3 ton) die voortkomen uit het verbod op onkruidbestrijdingsmiddelen (Casoron) zijn een reële bedreiging voor de kwaliteit van het groen;
- 6 - De verbeterpunten die tijdens de evaluatie zijn benoemd resulteren niet in grootschalige aanpassingen van het GBP;

Aanbevelingen

- 1 - Continueer de koers die ingezet is met het GBP;
- 2 - Voorzie in middelen voor de handhaving van de kwaliteit van het groen in nabije toekomst;
- 3 - Compenseer het wegvallen van onkruidbestrijdingsmiddel Casoron;
- 4 - Optimaliseer interne communicatie tussen de afdelingen Beheer & Onderhoud, Ruimte en Techniek (beheergericht ontwerpen en ontwerpgericht beheren) en afstemming inzake activiteiten;
- 5 - Het niveau van externe communicatie minimaal zo houden, maar bij voorkeur versterken;
- 6 - Communicatieparagraaf in het GBP opnemen;
- 7 - Gebruik GBP als (verregaande) leidraad waarbinnen ruimte is voor maatwerk;
- 8 - Voer geconstateerde detaillaanpassingen door in de onderhoudsmaatregelen van het GBP.

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Doel van het onderzoek	5
3	Leeswijzer	5
4	Onderzoeksmethode	6
5	Onderzoeksresultaten	7
5.1	Algemeen	7
5.2	Aanpassing plan van aanpak	7
5.2.1	Stads-, dorps- en wijkraden en belangenverenigingen	8
5.2.2	Individuele respondenten	8
5.2.3	Medewerkers groenbeheer	8
6	Uitwerking van de resultaten	9
6.1	Algemeen	9
6.2	Resultaatuitwerking stads-, dorps- en wijkraden en belangenverenigingen	9
6.2.1	Inleiding	9
6.2.2	Verschillen tussen de kernen / organisaties	10
6.2.3	Ontwerp- en onderhoudsaspecten	11
6.2.4	Omgevingssoort	11
6.2.5	Overige aspecten	13
6.3	Philippine	14
6.4	Otheense Kreek	14
6.5	Medewerkers gemeentelijke afdelingen	15
6.5.1	Algemeen	15
6.5.2	Medewerkers groenbeheer	15
6.5.3	Andere gemeentelijke afdelingen	16
7	Overige ontwikkelingen die van invloed zijn op het GBP	17
7.1	Casoron	17
7.2	Groenomvormingen	18
8	Conclusies	19
9	Aanbevelingen	21
10	Bijlagen	24
Bijlage 1	Betrokken belangenverenigingen	25
Bijlage 2	Betrokken afdelingen gemeente Terneuzen	26
Bijlage 3	Gebruikte documenten	27
Bijlage 4	Uitwerking enquête: ordening naar groenaspecten	28
Bijlage 5	Uitwerking enquête: ordening naar omgeving	29
Bijlage 6	Begrippenlijst en afkortingen	30

1 Inleiding

Tot begin 2003, de tijd dat de gemeenten Axel, Sas van Gent en Terneuzen nog zelfstandig waren, kenden zij elk hun eigen wijze van groenonderhoud. Na de gemeentelijke herindeling is in 2004 het huidige groenbeheerplan (GBP) opgesteld. Het had als doel om op gestructureerde en eenduidige wijze om te gaan met het groen dat zich in de verschillende kernen bevindt.

Allereerst heeft hiervoor een inventarisatie plaats gevonden om het bestaande groen inzichtelijk te krijgen. Vervolgens zijn voor iedere kern per 'locatie' het gewenste kwaliteitsniveau, de groentechnische en de stedenbouwkundige uitgangspunten als belangrijke ingrediënten van de beheerstrategie vastgelegd. Daarbij was er per locatie keus uit drie kwaliteitsniveaus: natuurlijk, standaard en representatief groen. In de Terneuzense praktijk betekent dat representatief groen voor de centra, standaard voor woonwijken en natuurlijk voor bebouwde buitenranden en buitengebied.

Deze toegekende niveaus zijn vertaald in een uitwerking die aangeeft welke onderhoudsmaatregelen nodig zijn om het gekozen niveau in stand te houden.

Ten tijde van de bestuurlijke vaststelling van het GBP in 2004 is afgesproken dat het regelmatig geëvalueerd zou worden. In 2006 heeft voor het eerst een interne, en vooral technisch georiënteerde toetsing plaatsgevonden.

Nu, vier jaar later, is het moment daar om wederom terug te kijken. Het uitgangspunt¹ daarbij is de ervaring van de klant die voort is gekomen uit de nieuwe wijze van groenbeheer. Hiertoe is een onderzoek uitgevoerd, dat specifiek is gericht op de externe én interne partijen die geconfronteerd worden met het huidige beleid en de daaraan gekoppelde werkwijzen. Dit rapport doet daar verslag van en geeft aanbevelingen voor de toekomst teneinde daar waar mogelijk verbeteringen door te voeren.

¹ Conform collegebesluit dd. 5 maart 2008: "Bij de aanpak nadrukkelijk vaststellen wie de klant is en deze uitnodigen voor enquête en inspraak. Dit uitgangspunt ook toepassen op de interne klant."

2 Doel van het onderzoek

Het doel van de evaluatie is om integraal en breed te toetsen in hoeverre het huidige groenbeheerplan thans als instrument werkbaar is en leidt tot tevredenheid bij burgers en andere gebruikers van de openbare buitenruimte. Met deze kennis wil afdeling Beheer & Onderhoud het groenbeheer optimaliseren.

Daarnaast heeft deze evaluatie ook een informerende functie. Het dient enerzijds als een stuk informatie en verantwoording richting het gemeentebestuur², anderzijds is het een instrument om de verwachtingen van de 'gebruikers' te leiden. Immers, vooral het als waardevol ervaren plantmateriaal groeit niet zo hard. Daardoor duurt het in sommige gevallen vaak jaren voordat een voorgenomen kwaliteitsbeeld wordt bereikt. Dit vraagt om uitleg aan bewoners en andere belanghebbenden, die het vooral om de beeldvorming (en daarmee de beleving) is te doen. Deze evaluatie is daarom vooral vanuit een klantgericht perspectief uitgevoerd en richt zich wat minder op de details van de groentechnische kant.

3 Leeswijzer

In het navolgende hoofdstuk (4) wordt ingegaan op de onderzoekopzet waarvoor is gekozen en het traject uitgelegd waarlangs het evaluatieproces zich heeft afgespeeld. Vervolgens komen in hoofdstuk 5 de kwantitatieve enquêteresultaten aan bod en de hierop gebaseerde aanpassing van het plan van aanpak.

Aansluitend worden in hoofdstuk 6 de inhoudelijke enquêteresultaten tegen het licht gehouden, waarbij gekeken is naar de verschillen en overeenkomsten tussen de kernen, de ontwerp- en onderhoudsaspecten, de omgevingssoort en overige aspecten. Hoofdstuk 8 sluit daar op aan door overige ontwikkelingen de revue te laten passeren die een relatie hebben met het GBP, maar die niet in de enquête terugkomen.

Tot slot komen in hoofdstuk 8 de conclusies aan bod en treft u in hoofdstuk 9 de aanbevelingen.

² Conform punt 1.7 van Programma 1 'Bestuur & burgerzaken' uit het coalitieakkoord raadsperiode 2006-2010: "De uitvoering van het groenbeheerplan voortzetten" (p7).

4 Onderzoeksmethode

In de gehanteerde onderzoeksmethode is gebruik gemaakt van een stappenplan waarin een aantal beslismomenten is opgenomen. Alvorens met dit plan te beginnen is de aanpak ter bestuurlijke besluitvorming voorgelegd en akkoord bevonden³.

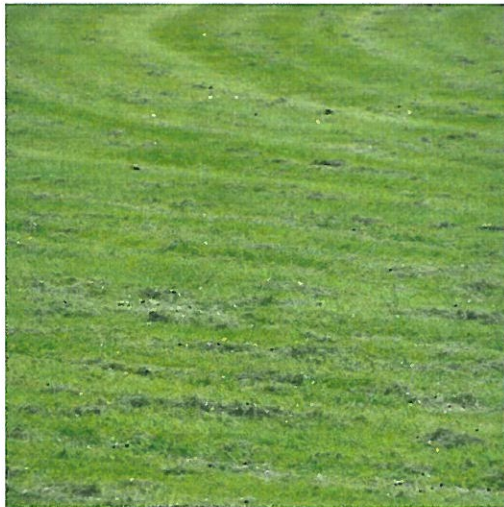
Het onderzoek omvatte een aantal facetten. De eerste bestond uit een breed uitgezette enquête, waarbij de verschillende betrokkenen (burgers, stads-, wijk- en dorpsraden, belangenverenigingen, ambtelijk medewerkers, enzovoorts) met name op die aspecten bevraagd werden die voor hen relevant en belangrijk zijn. Daarbij was de vraagstelling voor medewerkers van groenbeheer meer gericht op de werkbaarheid van het GBP, terwijl bij burgers het zwaartepunt meer op de beleving van het groen lag. Kortom, maatwerk per doelgroep.

Het enquêtetraject bestond uit:

- Het aanschrijven van 28 stads-, dorps- en wijkraden en/of georganiseerde belanghebbenden, met de vraag om de toegestuurde enquête in te vullen en te retourneren;
- Het publiceren van de uitleg en een oproep aan burgers op de gemeentelijke pagina van het Zeeuwsch Vlaams Advertentieblad (16 en 23 april), om aan de enquête deel te nemen;
- Het uitzetten van de enquête bij de buitendienstmedewerkers van afdeling Beheer & Onderhoud en bij relevante collegae van andere gemeentelijke afdelingen.

Daarnaast is er in de PZC van 25 april aandacht aan de enquête groenbeheer besteedt. De enquête is drie weken op de gemeentelijke website invulbaar geweest.

Vervolgens zijn uit de enquêteformulieren de aangegeven knelpunten gedestilleerd en vertaald naar een maatregelenpakket dat kostenneutraal te realiseren is. Aansluitend hieraan was het de bedoeling om deze maatregelen middels inspraakavonden voor te leggen en te bespreken met de doelgroepen.

³ Collegebesluit 5 maart 2008.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Algemeen

Ondanks diverse publicaties omtrent de evaluatie van het GBP was de respons laag. Er waren slechts 62 reacties van burgers: 1x Axel, 1x Biervliet, 4x Sas van Gent, 1x Sluiskil, 1x Spui, 6x Westdorpe, 1x Zaamslag en 38x Terneuzen, waarvan 20 uit de Otheense Kreek. Deze laatste groep wordt als representatief beschouwd, de overigen niet. Daarnaast waren er negen anonieme inzenders, die dus niet naar een kern te herleiden waren.

Van de 28 aangeschreven stads-, dorps- en wijkraden zijn er aanvankelijk maar enkele ingevulde enquêteformulieren geretourneerd, van de anderen is niets (ook geen eventueel verzoek tot uitstel) vernomen.

Voorafgaand aan de enquête was er op basis van reguliere brieven met verzoeken en klachten ingeschat dat er vanuit de wijk Otheense Kreek veel reacties zouden gaan komen. Dat bleek inderdaad het geval. Daarnaast heeft deze wijk kenbaar gemaakt dat ze zelf al een enquête hadden gehouden (125 reacties uit 225 huishoudens) en dat zij de uitslag hiervan 'mee wilden laten wegen'.

Vanuit de andere wijken en kernen kwam te weinig respons om representatief te zijn. Van de reacties die er kwamen, én die traceerbaar waren (de enquête mocht ook anoniem ingevuld worden), bleken tussen de mensen die hadden gereageerd veel 'bekenden' van de afdeling B&O te zitten. Dit zijn mensen die wel vaker 'in de pen klimmen'. Daaruit valt op te maken dat de bekendmaking van de enquête en de bijbehorende responstijd in ieder geval voldoende zijn geweest.

De interne enquête daarentegen was succesvol. De respons was hoog en de antwoorden waren van een dusdanige kwaliteit en strekking, dat deze de aanzet waren voor een verdere uitwerking.

5.2 Aanpassing van het plan van aanpak

Omwille van de enquête-respons is de ingezette evaluatiekoers bijgesteld. Allereerst is nogmaals, per brief én e-mail, contact gezocht met de stads-, dorps- en wijkraden met het verzoek om alsnog op de enquête te reageren. Hiervoor hebben zij 2 maanden extra tijd gekregen. Uiteindelijk hebben er 11 van de 28 meegedaan aan de enquête en de dorpsraad van Westdorpe heeft per brief gereageerd.

De voorgenomen participatieavonden zijn vervallen, in plaats daarvan is er gericht contact opgenomen met die partijen die zaken kenbaar hebben gemaakt. Deze waren te onderscheiden in vier groepen:

- de stads-, dorps- en wijkraden en andere belangenverenigingen;
- de individuele respondenten;
- de medewerkers van afdeling Beheer & Onderhoud, cluster Groenbeheer;
- Vereniging bewonersbelangen Spuikomark, dorpsraad Philippine en omwonenden Otheense Kreek.

5.2.1 Stads-, dorps- en wijkraden en belangenverenigingen

Nadat de resultaten van de stads-, dorps- en wijkraden bekend waren, zijn deze afzonderlijk teruggekoppeld tijdens de reguliere overleggen van deze organisaties. Hiertoe is de betreffende gemeentelijk voorman naar het overleg geweest om aan de hand van de enquêteresultaten door te vragen naar achtergronden en indien gewenst uitleg te geven over gemaakte gemeentelijke keuzes en werkwijzen.

Voor de omwonenden van de Otheense Kreek en Philippine is een separaat plan van aanpak opgesteld, hetgeen gebaseerd was op de uitkomsten van de enquête en eerder geuite opmerkingen. Dit is met de wijk teruggekoppeld, waarbij zij tijdens een participatieavond de gelegenheid hebben gekregen om hierop te reageren.

5.2.2 Individuele respondenten

Met de overige respondenten, die met naam en adres bekend waren (dit was het merendeel), heeft afdeling B&O persoonlijk contact opgenomen en de geuite reacties als individuele gevallen beschouwd. Daarbij is samen met desbetreffende bewoners gekeken in hoeverre aan hun wensen tegemoet was te komen.

5.2.3 Medewerkers cluster groenbeheer

De reacties van de medewerkers groenbeheer waren van dien aard dat gebruikmaking ervan zou leiden tot verbeteringen in de bedrijfsvoering en het te realiseren groenproduct. Daarom zijn de enquête-uitslagen met hen besproken en op die manier punten benoemd die het groenbeheer kunnen optimaliseren.

6 Uitwerking van de resultaten

6.1 Algemeen

In navolgende paragrafen worden de resultaten van de enquête en hieraan gerelateerde vervolgacties weergegeven, conform de indeling zoals die in hoofdstuk 5 is gevormd naar aanleiding van de aanpassing van het plan van aanpak.

6.2 Resultaatuitwerking stads-, dorps- en wijkraden en belangenverenigingen

6.2.1 Inleiding

De resultaten van de enquête die door de stads-, dorps- en wijkraden en belangenverenigingen zijn ingevuld, zijn schematisch weergegeven (zie bijlagen). Afhankelijk van de ordening van deze resultaten is eenvoudig te constateren hoe het groen door bewoners wordt ervaren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

- de verschillende kernen,
- de groentechnische ontwerp- en onderhoudsaspecten,
- het soort omgeving (woonwijk, centrum, et cetera),
- overige aspecten.

In navolgende paragrafen wordt dit verder toegelicht. Van belang is daarbij dat de genoemde percentages alleen betrekking hebben op de stads-, dorps- en wijkraden.

Zoals in het aangepaste plan van aanpak was opgenomen zouden de enquêteresultaten worden besproken met de stads-, dorps- en wijkraden. Uit deze besprekingen zijn geen dusdanige zaken naar voren gekomen dat er beleidsmatige heroverwegingen nodig zouden zijn. Het betrof incidentele zaken die middels het overleg zijn uitgelegd of (indien mogelijk) zijn of worden meegenomen in de uitvoering van het groenonderhoud. Dat geldt ook voor Westdorpe. Op basis van de inhoud van de brief is afdeling B&O in gesprek gegaan met de dorpsraad. Sinds de herindeling komt het signaal uit Westdorpe dat men het liefst de twee gemeentelijke groenmedewerkers die vóór die tijd daar continu werkten weer terug zou willen zien. Dat past echter niet binnen de werkwijze van het GBP. Dat is al vaker uitgelegd, maar de wens blijft bestaan. Ten tijde van de evaluatie in 2006 is er een beeldbestek ingevoerd. Dat is toentertijd positief ontvangen en ook de ervaringen die er sinds afgelopen jaren uit voortgekomen zijn vanuit cultuurtechnisch oogpunt in orde. Maar de uitvoering ervan geschiedt door derden, waardoor er niet aan de wens van de dorpsraad kan worden voldaan. Dit is echter in goed

overleg toegelicht. Daarnaast waren er verbeterpunten die wel inpasbaar waren. Hierover zijn afspraken gemaakt, hetgeen tot tevredenheid bij zowel de bewoners als bij het cluster Groenbeheer heeft geleid.

6.2.2 Verschillen tussen de kernen / organisaties

Het eerste dat in bijlage 4 opvalt wanneer de kernen onderling worden vergeleken, is dat Philippine en Hoek beduidend kritischer hebben gereageerd dan de anderen. Deze constatering is in een overleg met de betreffende verenigingen ter sprake gebracht door de gemeentelijk voorlieden van deze kernen. Hieruit blijkt dat men in Philippine onder andere ontevreden was over de inrichting van het Philipsplein. Dit is benoemd als 'representatief groen', maar is dit niet. De kastanjabomen zijn ziek en het plein is niet fleurig. Afdeling B&O is voornemens het groen aan te passen, maar kan dit pas doen als het plein is gereconstrueerd. Hiervoor zijn herinrichtingsplannen, maar die zijn nog niet gereed.

Verder vindt men het groen in de woonwijken te saai. Bij voorkeur zou men hier fleuriger groen willen, maar dat zou betekenen dat er meer representatief groen dient te komen. Dat past niet in de visie van het GBP en het hieraan gerelateerde budget. Bovendien ontstaan er dan grote verschillen tussen de kernen.

In Hoek bleek men niet zozeer kritisch te zijn over het groen zelf, maar eerder ten aanzien van de gemeente. Men gaf aan dat de enquête wat negatief was ingevuld om de gemeente scherp te houden en op die manier er voor te zorgen dat de kwaliteit van het groen hoog blijft. Hiervoor was een directe aanleiding. Door de vele regen in de laatste zomer kon men pas laat bij de Kreek maaien, omdat het terrein niet begaanbaar was voor de maaimachines. Hierdoor bleef het gras lang, hetgeen ergernis opwekte bij veel burgers. Vooral bij hondenbezitters en ouders van kinderen die daar graag spelen. Voorts was men niet tevreden over de entrees aan de Molendijk en de Koudepolderstraat. Het liefst zou men deze als 'representatief groen' onderhouden zien worden. Dat past echter niet binnen het groenbeleid.

Thans heeft de dorpsvereniging een positiever standpunt. Eén en ander is uitgelegd en (waar mogelijk) zijn knelpunten opgelost. Zo is het lange gras bij de Kreek en de entrees gemaaid waardoor zij een verzorgder uiterlijk hebben gekregen. Daarom wordt in navolgende paragrafen de kritische antwoorden van Hoek iets genuanceerd om tot een correcter beeld te komen. Wat verder opvalt is dat de belangenverenigingen De Steltkluit en Stichting Landschapsbeheer de enquête juist erg positief hebben ingevuld. Overigens geven beide organisaties aan dat het op sommige plaatsen nog beter kan, maar de beoordeling erover is positief.

6.2.3 Ontwerp- en onderhoudsaspecten

In bijlage 4 zijn de enquêteresultaten dusdanig geordend dat zij inzicht geven in de verschillende ontwerp- en onderhoudsaspecten. Hiermee wordt duidelijk welke aspecten er mogelijkterwijs extra aandacht behoeven, omdat deze blijkbaar onder de maat zijn ten opzichte van de verwachting of het wensbeeld dat bij de burgers leeft.

Aangaande ontwerpaspecten (kleurgebruik, variatie en eenheid) zijn de enquêteresultaten overwegend positief. Zeker wanneer er wat genuanceerd naar de antwoorden van Hoek gekeken wordt. Er blijken 30 negatieve scores (inclusief acht vanuit Hoek) gegeven te zijn aan ontwerpaspecten op een totaal van 221. Dit is circa 13% van het geheel. Indien de Hoekse antwoorden wat genuanceerd worden daalt dit tot 10%.

Wat opvalt bij de onderhoudsaspecten is dat men over het technisch onderhoud over het totaal gezien goed te spreken is, want maar 16% van de respondenten vindt dit niet in orde. En dat is met inbegrip van de kritische antwoorden vanuit Hoek en Philippine.

Het is het verzorgend onderhoud dat bij een grotere groep onder de maat gevonden wordt: bijna een derde van de antwoorden over het schoon en netjes houden van het groen was negatief. Dit komt nog sterker terug bij de vraagstelling over onkruid en zwerfvuil. Overigens behoort het onkruid op verhardingen formeel niet in de categorie groen, maar de ervaring leert dat dit door burgers vaak wel als beeldbepalend wordt ervaren. Daarom is het meegenomen in de enquête. Circa de helft van de antwoorden op de drie hierover gestelde vragen was negatief.

De belangenverenigingen hebben in de enquête een eigen interpretatie van het woord 'onkruid' laten zien. Dit hebben zij beiden veranderd in 'kruid' en geven aan dat deze kruiden best vaker tussen het groen en in de verharding mogen voorkomen (als bezuinigingsmaatregel). In het verlengde hiervan laten beide organisaties weten dat zij het groen liefst nog 'natuurlijker' zouden willen zien.

6.2.4 Omgevingssoort

Ten aanzien van de aard van de omgeving is er een directe relatie met de in het GBP vastgelegde keuzes ten aanzien van de kwaliteitsniveaus. Dit komt tot uiting in de ordening van de enquêteresultaten zoals in bijlage 5. Dit geeft het volgende beeld:

Woonwijken

Ten aanzien van ontwerpaspecten blijken de woonwijken goed te scoren. De meerderheid vindt dat de inrichting van het groen geen belemmeringen opwerpt voor de sociale en fysieke veiligheid, en ook over de eenheid van het groen is men tevreden. Dit komt eveneens tot uiting in de vraagstelling of het groen positief bijdraagt aan de beleving van de omgeving. Hierover waren de respondenten het bijna unaniem eens dat dat inderdaad het geval is. Enkel over de variatie van toegepaste soorten en het kleurgebruik werd verdeeld gedacht.

Dat geldt ook voor het onderhoud. Van zowel het technisch als verzorgend onderhoud vindt de ene helft van de respondenten het in orde, de andere helft vindt dat niet.

Centrum

Over de centrumgebieden is men gemiddeld genomen erg tevreden over alle aspecten die in het groen een rol spelen. Ongeacht of het technisch- of verzorgend onderhoud betreft, of ontwerpaspecten zoals kleurgebruik, variatie en eenheid. Vrijwel alle kernen en wijken scoren daarbij goed.

Dat mag op zich geen verrassing zijn, hier geldt immers het hoogste kwaliteitsniveau.

Bedrijventerreinen

Veel respondenten hebben bij de vragen over bedrijventerreinen “geen mening” ingevuld. Op zich is dat niet onlogisch, aangezien niet elke kern een bedrijventerrein heeft of dat sommige wijken hier ver vandaan liggen. Wanneer er wel een oordeel werd aangegeven, was dit overwegend positief.

Hoofdwegen en entree's

Behoudens de negatieve reacties van de dorpsraden van Hoek en Philippine, die samen goed zijn voor de helft van de afkeurende antwoorden, lijkt men over de inrichting van het groen langs toegangs- en hoofdwegen redelijk tevreden. Circa 70% is positief. Een minpunt is het verzorgend onderhoud, want de helft van de respondenten vindt dat het niet voldoende schoon en netjes is.

Begraafplaatsen

Op nagenoeg alle vragen die aan de begraafplaatsen gerelateerd waren, geven de respondenten aan er of geen mening over te hebben, of positief te waarderen hoe de begraafplaatsen ten aanzien van het groen zijn ingericht en worden onderhouden. Hierbij zijn de negatieve reacties van de dorpsraad van Philippine buiten beschouwing gelaten omdat deze begraafplaats van de

kerk is. Wel wordt er door de gemeente van een klein gedeelte van de begraafplaats voor begravingen gebruik gemaakt.

Parken en sportvoorzieningen

De meeste respondenten geven aan zich prima te kunnen vinden in wijze waarop de parken en sportterreinen onderhouden worden en ingericht zijn. Ook bij de beantwoording van deze vragen, zijn de reacties van de wijkraden van Hoek en Philippine een negatieve uitschieter. Ze zijn echter wel verklaarbaar, maar het is niet altijd mogelijk om hier iets aan te doen.

De negatieve score van dorpsraad Philippine was gebaseerd op onvrede over de wijze van beheer van het Spuikompark (zie 6.3) en een klacht over de bladval van de bomen bij het sportpark. Dit is niet tegen te gaan, tenzij er bomen gekapt worden. Maar dat gaat ten koste van de functie als windvanger, die juist voor de sportactiviteiten nodig is.

En in Hoek zijn de buitensportvoorzieningen niet van de gemeente, en dus pleegt de gemeente hier geen onderhoud. Voorts hadden de antwoorden die aan parken gerelateerd waren betrekking op het hoge gras langs de Kreek, hetgeen in een later stadium is opgelost.

Met medeweging van deze nuanceringsen komt het groen van parken en sportvoorzieningen erg goed tevoorschijn.

6.2.5 Overige aspecten

Tot slot zijn er uit de enquête nog een aantal overige aspecten naar voren gekomen. Bijna unaniem geven de respondenten aan dat het groen een positieve bijdrage levert aan hun woonomgeving. Met name in de beleving er van.

Wat minder positief is men over de gebruiksmogelijkheden van het groen. 60% geeft aan deze voldoende te vinden, 40% vindt deze tekort schieten. Al is dit een enigszins gekleurd beeld.

Wijkvereniging Java (centrum) geeft aan dat er te weinig gebruiksmogelijkheden met betrekking tot het groen zijn. Op zichzelf is dat niet verwonderlijk omdat het groen in het centrum kleinschalig is en weinig ruimte biedt voor bijvoorbeeld speelvoorzieningen.

Al met al geven de leden van de wijk- en buurtverenigingen aan dat het groen voor hen belangrijk is. Zodanig zelfs dat wanneer gevraagd wordt waarop bezuinigd zou moeten worden als dat nodig zou zijn, dat veel respondenten aangeven dat ze bereid zijn om meer te betalen zodat het huidige niveau behouden kan blijven. Dit scoort hoger dan bijvoorbeeld minder variatie in plant- en boomsoorten, en omvormingen van plantsoenen naar gras.

Wat hierbij verder opvalt is dat geen enkele respondent wil dat er op bomen bezuinigd wordt. Een aantal respondenten geeft ook aan dat zij het liefst nieuwe bomen terug zien, daar waar er gekapt zijn.

Daarnaast geeft het overgrote deel van de stads, dorps- en wijkraden aan dat communicatie erg belangrijk is. De meerderheid maakt kenbaar dat zij graag geïnformeerd willen worden over werkzaamheden die een behoorlijke invloed hebben op het groen. Bij voorkeur wil men zelf inbreng hebben bij (grootschalige) veranderingen.

Aangaande het reguliere onderhoud zegt de meerderheid dat ze zelf klachten melden bij de gemeente. Volgens 85% van deze groep worden de klachten adequaat opgelost of helder uitgelegd wanneer iets niet kan.

6.3 Philippine

Voor de bewoners van de Philippine is een separaat plan van aanpak opgesteld, hetgeen gebaseerd was op de uitkomsten van de enquête en eerder geuite opmerkingen. Dit is met de wijk teruggekoppeld, waarbij zij tijdens een participatieavond de gelegenheid hebben gekregen om hierop te reageren. Dit heeft erin geresulteerd dat het Spuikompark anders onderhouden wordt. Daar waar er een wildebloemenmengsel werd toegepast wordt dit terrein thans als gazon gemaaid. Daarnaast zijn de padenstructuur en de zithoek in het park aangepakt. En in komend plantseizoen zal hier bovendien een extra (kleurrijk) plantvak aangebracht worden.

6.4 Otheense Kreek

Net zoals bij Philippine is voor de Otheense Kreek een aangepast ontwerp gemaakt, uitgaande van de grote hoeveelheid opmerkingen en de gemeentelijke en 'eigen' wijkenquête. De algehele klacht in deze wijk had betrekking op het gebied aan de westzijde van de Kreek, dat valt in de categorie 'natuurlijk groen'. Twee jaar geleden was dit terrein opnieuw ingericht door de Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Bosranden mochten zich ontwikkelen tot geleidelijke overgangen naar het grasland en langs de oevers moesten nieuwe planten de ruimte krijgen. Om dat doel te bereiken, werd er nog maar twee keer per jaar gras gemaaid. Hierover ontstond tot ergernis bij omwonenden en hondenbezitters, die hun huisdier langs de Kreek uitlaten. Het gevolg was een veelheid aan klachten over onkruid in hun tuinen en teken bij hun viervoeters. Tevens speelde er nog een ander inrichtingsprobleem. Bij circa 90% van de omwonenden leefde de angst dat er ongelukken met kinderen zouden kunnen gebeuren in de twee kikkerpoelen.

Eén en ander is met de wijk doorgenomen en er is een alternatief plan door de bewoners goedgekeurd. Daarbij worden de grasvelden weer intensief gemaaid (26 keer per jaar) en de kikkerpoelen dichtgemaakt. In plaats hiervan wordt er één nieuwe aangelegd ten noorden van de kinderboerderij. De gedeeltes langs het water blijven onveranderd onder het beheersregime van 'natuurlijk groen' vallen.

6.5 Medewerkers gemeentelijke afdelingen

6.5.1 Algemeen

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn meerdere medewerkers van verschillende afdelingen met behulp van de enquête bevraagd naar hun mening over het groen. Hier is een tweedeling in te maken, namelijk de medewerkers van de cluster Groenbeheer van afdeling Beheer & Onderhoud -dit zijn de vaklieden die zelf het onderhoud uitvoeren- en medewerkers van andere afdelingen die vanuit hun werk raakvlakken met het groen hebben.

6.5.2 Medewerkers cluster Groenbeheer

Uit de enquête die onder de medewerkers van de cluster Groenbeheer is gehouden blijkt dat het overgrote deel (86%) vindt dat het GBP belangrijk is voor zijn of haar werk, vrijwel hetzelfde percentage zegt ook bekend te zijn met de inhoud van het plan. (Onbekendheid zit overigens bij nieuwe medewerkers). Volgens bijna tweederde van deze medewerkers is sinds de invoering van het GBP het groen verbeterd, een kwart vindt van niet en 11% heeft hierover geen mening. Deze verhouding komt ook terug in de vraag of de verschillende kwaliteitsniveaus goed te onderhouden zijn: tweederde vindt van wel, éénderde vindt van niet. Deze laatste groep noemt een aantal verbeterpunten. Waarbij voor hun gevoel een hogere onderhoudsfrequentie en/of kleinere plantafstanden (minder ruimte voor onkruid) het representatief groen goed zouden doen, hiervoor meer vakbekwaam personeel nodig is en met name op het gebied van de graskanten er verbetering mogelijk is.

Op de vraag of zij het GBP realistisch vinden slaat de balans juist de andere kant op. Slechts 40% vindt dat dat het geval is, de overige 60% zegt dat het niet realistisch is. Als argumentatie worden verschillende aspecten genoemd. Ten aanzien van de ontwerpfase vindt men dat er bij de beplantingskeuze te weinig rekening wordt gehouden met weersinvloeden en grondsoort, er te veel kleine groenstroken zijn met te grote diversiteit aan beplanting, en dat nog niet overal het beoogde verschil duidelijk is tussen standaard- en representatief groen. Daarnaast worden

belangrijke opmerkingen gemaakt over de uitwisseling van informatie. Zo wenst het cluster Groenbeheer meer en eerder betrokken te worden bij de ontwerpfase van nieuwe plannen, renovaties en omvormingen om later problemen in het beheer en onderhoud tegen te gaan. Voorts wordt benoemd dat soms groenwerkzaamheden en civieltechnische projecten niet voldoende planningsmatig zijn afgestemd. Tevens wijzen zij ook op het belang van de externe communicatie naar de burger toe. Maar liefst 65% van de medewerkers Groenbeheer zegt regelmatig door burgers over het groen aangesproken te worden, 8% zelfs 'vaak' of 'heel vaak'. Meestal gaat dat over uitvoering van werkzaamheden of ongelukkige ontwerpkeuzes die overlast bezorgen, maar niet zelden geven bewoners ook aan dat zij meer voorlichting wensen. Niettemin typeert 75% van de vaklieden het groen in algemeen opzicht als 'goed' en 25% vindt het 'redelijk'.

6.5.3 Andere gemeentelijke afdelingen

Evenals bij cluster Groenbeheer stellen de medewerkers van andere gemeentelijke afdelingen (zie bijlage 2) die met het groen te maken hebben unaniem dat het GBP belangrijk is voor de uitvoering van hun werk. Driekwart van deze groep zegt ook bekend te zijn met de inhoud van het plan. In tegenstelling tot de buitendienst vindt 58% van de respondenten het groenbeheerplan juist wel realistisch te vinden.

Ook zij krijgen, zij het in mindere mate, te maken met klachten of opmerkingen van burgers. Eén derde geeft aan 'regelmatig' hierop aangesproken te worden. Het grootste deel van deze contacten betreft de informatievoorziening. Daarbij merken zij op dat burgers erg moeten wennen aan de (afname van) onderhoudsmaatregelen die in de categorie "natuurlijk groen" vallen, op plaatsen waar dat vroeger niet het geval was. Voorts geven zij aan dat ook organisaties, zoals sportverenigingen, als directe gebruikers graag betrokken willen worden bij het onderhoud. Dat gebeurt nu nog niet zo veel, in tegenstelling tot burgers waarbij het al min of meer gemeengoed is geworden dat zij bij de start van grootschalige groenactiviteiten in hun wijk erbij gehaald worden. Die positieve lijn zien zij graag doorgetrokken. In totaliteit had 70% van de opmerkingen die deze medewerkers naar voren brachten betrekking op communicatie.

Op de vraag hoe zij het groenonderhoud in het algemeen beoordelen, betitelde 75% van de ondervraagden het als 'goed', en 25% als 'redelijk'.

7 Overige ontwikkelingen die van invloed zijn op het GBP

7.1 Casoron

Naast de mening van de gebruikers, de ontwerpers en de beheerders van het groen is er nog een belangrijke ontwikkeling die van invloed is op de toekomst van het groenbeheerplan. In het begin van 2008 is de besluitvorming over het gebruik van chemische onkruidbestrijding in plantvakken uitgesteld tot dit najaar. De algemeen heersende gedachte hierbij was dat er bij ingang van het verbod een overbruggingsperiode zou zijn waarin de oude voorraad opgemaakt zou mogen worden. Echter, op 26 september is het besluit gepubliceerd dat per 1 oktober het gebruik van vergif⁴ tussen beplanting is verboden. Eén van de nog toegestane producten die effectief werkzaam zijn, Casoron, mag daarom niet meer worden ingezet.

Concreet betekent dit dat er naar alternatieven gezocht moet worden om het onkruid in plantvakken te bestrijden. Op beperkte schaal kan dat door nieuw aan te leggen plantvakken met meer plantmateriaal aan te planten zodat er minder lege plekken zijn waarop het onkruid kan aanslaan. Maar zelfs met dit soort maatregelen is het onontkoombaar dat er meer geschoffeld zal moeten worden. Want dit is de enige toelaatbare methode. Deze is echter zeer arbeidsintensief, aangezien er (mechanische) alternatieven zoals de heetwaterbehandeling, branden of borstelen ontbreken die op verhardingen wel ingezet kunnen worden. Kortom, de onkruidbestrijding in het groen zal op korte termijn fors duurder worden.

Een eerste inschatting is dat de frequentie voor het handmatig onkruid schoffelen zal moeten stijgen van drie naar vijf keer. Dit betekent circa 12.500 uur (= 8 fte) extra werk voor de eigen medewerkers Groenbeheer. Daarnaast dient het aandeel dat Dethon doet eveneens opgehoogd te worden, net als de overige inzet van aannemers. Dit ziet er rekenkundig als volgt uit:

8 fte eigen medewerkers (8 x € 30.000 =)	€ 240.000,-
meerprijs extra inzet Dethon	€ 42.000,-
meerprijs extra inzet aannemers	<u>€ 15.000,-</u>
totaal	€ 297.000,-

⁴ De Europese Commissie heeft besloten dat middelen die de werkzame stof dichlobenil bevatten, zoals Casoron, niet op de lijst van goedgekeurde bestrijdingsmiddelen van de EU worden geplaatst (Annex-1 lijst). Hierdoor kan het College Toelating Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden geen verlenging voor dergelijke middelen verlenen. De toelating is daarmee op 1 oktober 2008 afgelopen.

Per saldo betekent dit ten opzichte van de huidige begroting dat er door het verbod op Casaron bijna 3 ton aan meerkosten ontstaat.

7.2 Groenomvormingen

Deze evaluatie is met name gericht op de ervaring en beleving van de 'klanten' aangaande het GBP. Maar er zijn ook nog technische aspecten die in het GBP beschreven staan en die hierop van invloed zijn, maar die niet in de enquête naar voren zijn gekomen. Dit zijn de voorgenomen omvormingen van het groen, die ervoor moeten zorgen dat de inrichting voldoet aan de keuze die per gebied is gemaakt: representatief, standaard of natuurlijk groen. Zij zijn medebepalend voor de context waarbinnen de beeldvorming van de klanten plaats vindt.

De in het GBP uitgewerkte boomstructuur is nagenoeg volledig aangepakt. Daarbij is er aangeplant met wat grotere maten. Vanaf 2007 is afdeling Beheer & Onderhoud begonnen met omvormingen in de plantsoenen. Deze vorderen gestaag, maar zijn nog niet afgerond.

8 Conclusies

De voorgenomen omvormingen die in het GBP beschreven staan vormen de basis van het beeld dat bij de verschillende kwaliteitsniveaus beoogd is. Dat heeft in dit stadium echter nog zijn beperkingen. Want nog niet alle omvormingen hebben plaats gevonden. Enerzijds worden deze over de jaren 'uitgesmeerd' omdat het extra budget dat hiervoor aan het GBP is verbonden beperkt is. Anderzijds is het in sommige gevallen zinvol om even te wachten wanneer er ook andere (civieltechnische) werkzaamheden moeten plaatsvinden.

Daarnaast is het zo dat het groen tijd nodig heeft om tot wasdom te komen en in voldoende mate beeldbepalend te worden. Nu, vier jaar na invoering van het GBP, is voor de meeste omvormingen het eindbeeld nog niet bereikt. Dit geldt met name voor de boomstructuur. Dit kan van invloed zijn op de beleving van het groen en daarmee op de beantwoording van de enquêtevragen.

Het eerste dat opvalt als naar de enquêteresultaten wordt gekeken is dat er géén zaken zijn die heel slecht scoren. Op die aspecten waar wel aangegeven wordt dat verbeteringen wenselijk zijn, in zijn algemeen voornamelijk de categorie zwerfvuil en onkruid, en de toestand van het groen in de woonwijken, zijn de scores respectievelijk 50-50, en 60-40. Dat valt dus erg mee, want op alle andere punten is de score ronduit goed te noemen en in het geval van de centra en de begraafplaatsen zelfs erg goed.

De eerste conclusie is dan ook dat het met de beleving van en de tevredenheid over het groen in algemene termen goed is gesteld (conclusie 1).

Een volgende conclusie die aan de hand van de uitgewerkte enquête is te trekken, is welke locaties burgers belangrijk vinden. Vrijwel unaniem geeft men aan dat het groen sowieso belangrijk is, maar vooral in de woonwijken en langs hoofdwegen en entrees. In deze categorieën werd er opvallend weinig 'geen mening' als antwoord ingevuld.

De tweede conclusie is dan dat burgers aan woonwijken, hoofdwegen en entrees een hoge prioriteit toekennen (conclusie 2). Daarentegen scoren bedrijventerreinen (en in mindere mate de begraafplaatsen) hierop beduidend lager.

Aangaande de werkbaarheid van het GBP is geconstateerd dat er een verschil is tussen de medewerkers van cluster Groenbeheer en die van de andere afdelingen die met het groen te maken hebben. Gevraagd naar het realiteitsgehalte van het GBP stelt 60% van het kantoorpersoneel dat dit in orde is. Bij Groenbeheer vindt maar 40% dat. Echter, gezien de

argumentatie heeft de slechtere score bij Groenbeheer eigenlijk meer betrekking op ontwerpzaken en minder op het beheren en onderhouden zelf. Het beeld is dus enigszins geflatteerd. Ten aanzien van deze laatste categorie noemen de vaklieden als belangrijkste kritiekpunt dat het GBP in sommige gevallen 'beknellend' werkt. Dat zit vooral in de vastgelegde maatregelen en uitvoeringsfrequenties die in sommige gevallen wel eens conflicteren met het vakmanschap van de medewerkers.

Op het eerste gezicht lijkt dit een wat mager resultaat. Maar gecombineerd met het feit dat driekwart van de professionals vindt dat het groen er over het algemeen 'goed' uit ziet en 25% de beoordeling 'redelijk' meegeeft, is te constateren dat dit een nette score is maar dat het ook nog beter kan (conclusie 3).

Waar alle gemeentelijke medewerkers het over eens waren is het belang van communicatie. Onafhankelijk van elkaar gaven de medewerkers van verschillende afdelingen aan dat er op dit vlak winst is te behalen. Dit geldt intern naar elkaar toe, waar het dan met name gaat over onderlinge afstemming en inspraak, en dat zich toespitst op technisch inhoudelijke aspecten. Maar ook extern naar burgers en instellingen, waar informatieverstrekking, afstemming en inspraak de communicatieonderdelen zijn die deels invloed uitoefenen op de kwalitatieve aspecten, maar zeker ook ten aanzien van de beeldvorming over diegenen die het beheer en onderhoud uitvoeren.

Ook door het overgrote deel van de wijk- en dorpsraden werd dit punt naar voren gebracht. Informatie en communicatie zijn dus direct van invloed op de beeldvorming bij de burger én de inhoudelijke kwaliteit van het groen (conclusie 4).

Het verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddel Casoron heeft forse financiële gevolgen (circa 3 ton meerkosten) en is daarmee een reële bedreiging voor de kwaliteitsbeleving van het groen (conclusie 5). Zeker gezien de constatering dat de onkruidbestrijding in het groen toch al niet zo goed scoort in de enquête, want feitelijk is onkruidbestrijding in het algemeen (dus ook op verhardingen) het zwakste element uit het groenbeheer.

De gesprekken met de stads-, dorps- en wijkraden, maar ook die van de medewerkers Groenbeheer onderling, hebben diverse cultuurtechnische verbeterpunten opgeleverd. De meeste hiervan hebben een incidenteel en/of kleinschalig karakter (maar wel een groot effect) en kunnen in veel gevallen relatief eenvoudig worden gerealiseerd. Zij leiden echter niet tot een (grootschalige) beleidsmatige aanpassing van het groenbeheer (conclusie 6).

9 Aanbevelingen

Zoals in hoofdstuk 8 is geconstateerd geeft deze evaluatie geen aanleiding om het GBP (op grote schaal) aan te passen. Daarom continueren op de huidige koers (aanbeveling 1). Onder deze 'koers' worden ook de groenomvormingen verstaan die in het kader van de toekenning van de kwaliteitsniveaus nog moeten gebeuren. Nadat deze omvormingen zijn voltooid dienen de verschillende niveaus ook in stand gehouden te worden door tijdig 'versleten' groen te vervangen. Vanuit het GBP is er voorzien in een 'omvormbudget'. Na de omvormingen dit budget inzetten voor reguliere vervangingen (aanbeveling 2).

De onkruidbestrijding is het zwakste aspect van het groenbeheer. Als er een onderdeel versterkt moet worden dan is dit het. Juist hier loopt het groenbeheer het grootste risico door het wegvallen van Casoron. De kosten die hieruit voort komen (3 ton) dienen gecompenseerd te worden (aanbeveling 3).

Als alternatief zou bij de aanleg van nieuwe beplantingsvakken de onderlinge plantafstand kleiner gemaakt kunnen worden zodat onkruid minder ruimte heeft. Die aanleg is hiermee uiteraard duurder, maar dit is eenmalig. Bovendien heeft het als bijkomend voordeel dat zo'n plantsoen sneller voldoet aan het verwachte eindbeeld.

Daarnaast is het mogelijkerwijs zinvol om te onderzoeken of op locaties die burgers minder belangrijk vinden op een andere manier onderhoud is te plegen of dit zelfs af te stoten. Te denken aan verkoop van snippergroen of parkmanagement voor bedrijventerreinen. Deze laatste optie is gezien het beperkte groenareaal vanuit financiële optiek alleen zinvol in combinatie met het beheer en onderhoud van andere zaken op bedrijventerreinen.

Aangaande de interne communicatie is er op twee punten verbetering mogelijk (aanbeveling 4).

Dit zijn:

- Organiseren dat voorlieden van Groenbeheer eerder en meer inspraak krijgen op groenontwerpen om vanuit hun lokale kennis toegevoegde waarde te genereren: beheergericht ontwerpen en ontwerpgericht beheren.
- Afstemming over onderhouds- en/of andere cultuurtechnische werkzaamheden en de civieltechnische projecten⁵;

⁵ Er is thans een cultuurtechnisch medewerker van afdeling B&O werkzaam bij afdeling Techniek. Hiermee is de eerste stap gezet in verbetering van de communicatie tussen beide organisatie-onderdelen.

Ten aanzien van de externe communicatie wordt er al veel aandacht besteedt aan het informeren van burgers bij werkzaamheden, kapvergunningen, enzovoorts. Het communicatieaspect blijkt echter dusdanig belangrijk dat het aanbevelingswaardig is om het minimaal op dit niveau te houden, maar beter nog om het te versterken (aanbeveling 5). Hierbij valt te denken aan:

- In een vroeg stadium de wijkcoördinatoren betrekken;
- Insteken op een gestructureerd overleg (wederzijdse informatie-uitwisseling) met de stads-, dorps- en wijkraden, bijvoorbeeld door 2x per jaar de voorman te laten deelnemen aan het overleg van deze raden;
- Vaste aanspreekpunten benoemen en dit publiceren (wijkcoördinatoren/voorlieden);
- Zorgdragen voor een eenduidig standpunt over het groen naar buiten toe (door alle relevante gemeentelijke betrokkenen);
- De medewerkers Groenbeheer voorlichten/instrueren over 'hoe en wat' te communiceren met burgers (bijna 75% wordt op straat aangesproken);
- De uitgangspunten van het GBP blijven uitdragen en hier regelmatig op toetsen;
- Niet alleen afstemmen met burgers maar ook met andere belanghebbenden (bijvoorbeeld gebruikers van sportparken e.d.)

Wanneer men met aanbevelingen 4 en 5 aan de slag gaat om de communicatie te verbeteren, dan is het zinvol om één en ander te borgen zodat voor iedereen duidelijk is wat de bedoeling is, en dit ook duidelijk blijft. Daarom wordt voorgesteld om een communicatieparagraaf aan het GBP toe te voegen die voorziet in maatregelen om genoemde aanbevelingen tot stand te brengen en te houden (aanbeveling 6).

Thans wordt het GBP consequent gehanteerd. Dat is op zichzelf prima, maar in sommige gevallen is dat wel eens te strak. Dan moet er ruimte zijn voor (beperkte) afwijking om verstand en vakmanschap te laten prevaleren boven de voorgeschreven frequentie van een onderhoudsmaatregel. Het GBP dient dan ook als een (verregaande) leidraad gebruikt te worden waarin ruimte is voor beperkte afwijking (aanbeveling 7).

Tot slot wordt voorgesteld om de door betrokkenen breed gedragen (detail)aanpassingen in te voeren in de onderhoudsmaatregelen die in het GBP benoemd zijn⁶ (aanbeveling 8). Dit betreft:

⁶ Gewenste aanpassing van maatregelen zijn reeds in de praktijk geëffectueerd.

- Intensief maaien aan de westzijde van de Otheense Kreek;
- Intensief maaien in het Spuikompark te Philippine;
- Naast het snijden van graskanten langs harde kanten, dit ook doorvoeren langs zachte kanten op de begraafplaatsen.

10 Bijlagen

- bijlage 1 betrokken belangenverenigingen
- bijlage 2 betrokken afdelingen gemeente Terneuzen
- bijlage 3 gebruikte documenten
- bijlage 4 uitwerking enquête wijk- en dorpsraden: ordening naar groenaspecten
- bijlage 5 uitwerking enquête wijk- en dorpsraden: ordening naar locaties
- bijlage 6 begrippenlijst en afkortingen

Bijlage 1 Betrokken belangenverenigingen

Stads-, dorps- en wijkraden

Axel stadsraad
Biervliet dorpsraad
Binnenstad wijkraad
Driewegen / Hughersluys wijkraad
Hoek stichting dorpsbelangen
Java buurtvereniging
Koewacht dorpsraad
Lievenspolder bewonerscommissie
Noordpolder wijkraad
Othene wijkraad
't Overslags comité
Oude Vaart De wijkvereniging
Oudelandse hoeve / Katspolder buurtvereniging
Philippine dorpsraad
Sas van Gent dorpsraad
Serlippens buurtvereniging
Sluiskil dorpsraad
Spui belangengroep
Straete De wijkvereniging
Triniteit bewonersplatform
Westdorpe dorpsraad
Zaamslag dorpsraad
Zeldenrust / St. Annapolder buurtvereniging
Zuiddorpe dorpsraad
Zuidpolder / Zuiderpark buurtvereniging

Belangengroeperingen

Groei en Bloei
Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluit *
Stichting Landschapsbeheer Zeeland *

* stads-, dorps- en wijkraden en belangengroeperingen die aan enquête hebben deelgenomen.

Bijlage 2 Betrokken afdelingen gemeente Terneuzen

Inhoudelijk betrokken bij evaluatie:

Afdeling Beheer & Onderhoud
Afdeling Techniek
Afdeling Ruimte
Afdeling Wijkbeheer
Afdeling Vergunning & Handhaving

Ondersteuning bij de evaluatie:

Afdeling ICT
Afdeling Communicatie

Bijlage 3 Gebruikte documenten

Advies evaluatie groenbeheerplan; 5 maart 2008

Advies aanpassing plan van aanpak evaluatie groenbeheerplan; 19 mei 2008

Coalitieakkoord raadsperiode 2006-2010; 4 april 2006

Groenbeheerplan gemeente Terneuzen; 3 juni 2004

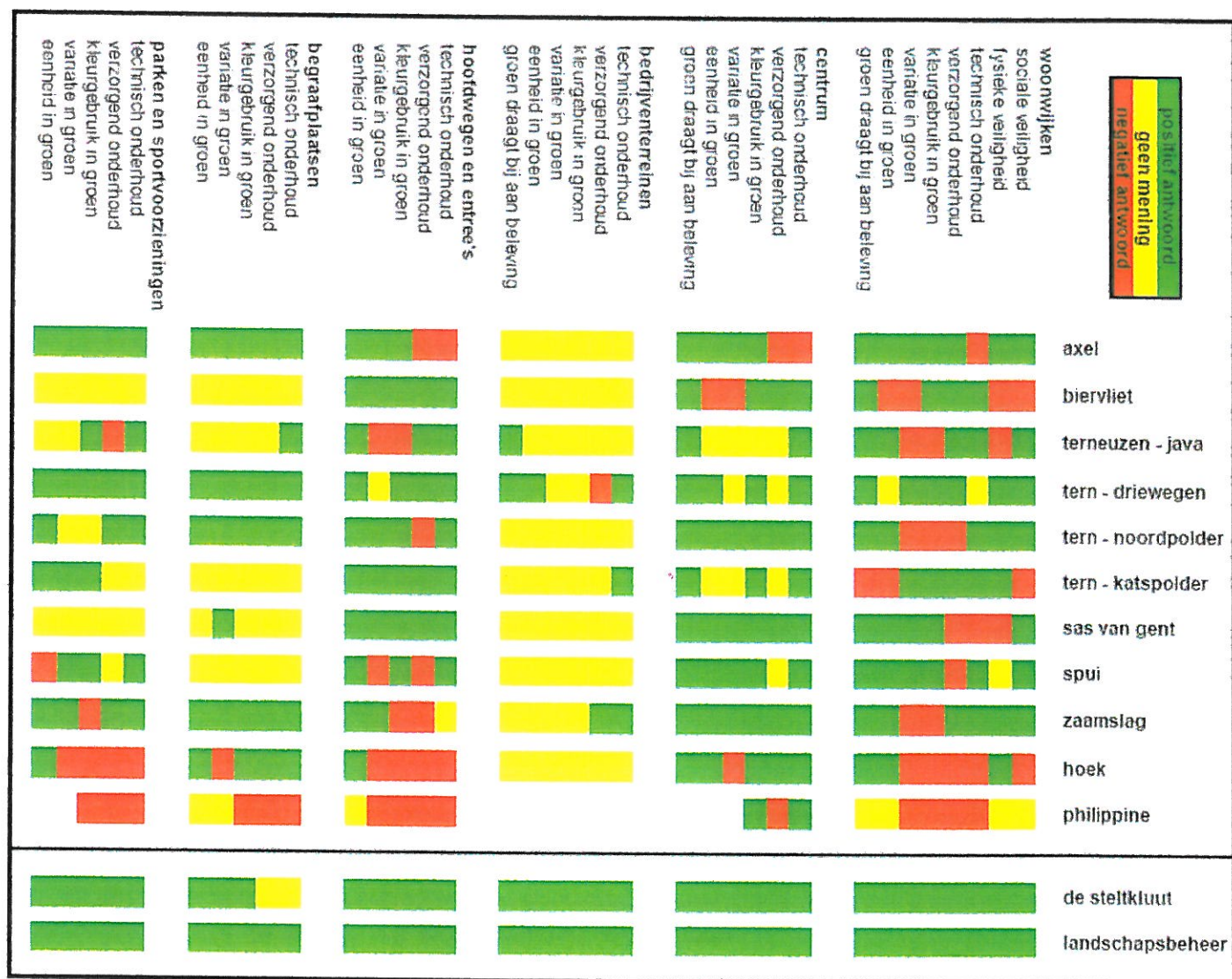
Plan van aanpak evaluatie groenbeheerplan gemeente Terneuzen; 5 maart 2008

Programmabegroting 2008

1^e evaluatie voortgang van het groenbeheerplan Terneuzen 2004; 16 augustus 2008

Bijlage 4 Uitwerking enquête raden en verenigingen: ordening naar groenaspecten.

[illegible]

Bijlage 5 Uitwerking enquête raden & verenigingen: ordening naar locaties.

Bijlage 6 Begrippenlijst en afkortingen

GBP	=	groenbeheerplan
Technisch onderhoud	=	de maatregelen die streven naar een langdurige goede instandhouding van het groen en er voor zorgen dat het <u>mooi en goed</u> blijft: maaien, snoeien, uitdunnen, knippen, water geven, enz.
Verzorgend onderhoud	=	de maatregelen die gericht zijn op het <u>schoon en netjes</u> houden van de beplanting: onkruid, schoffelen, wieden, zwerfvuil verwijderen, papier prikken, enz.
Variatie in het groen	=	afwisseling in het gebruik van boom- en plantensoorten.
Eenheid in het groen	=	de mate van samenhang in het groen.
Kleurgebruik in het groen	=	toepassing van verschillende (groen)schakeringen en andere kleuren (bloei) in het groen.
Sociale veiligheid	=	de onveiligheid die kan ontstaan doordat locaties onoverzichtelijk zijn, bijvoorbeeld door dichte begroeiing, zodat ze gelegenheid geven aan illegale activiteiten of dat ze als 'eng en griezelig' ervaren worden.
Fysieke veiligheid	=	de veiligheid ten aanzien van bijvoorbeeld overhangende takken die het zicht belemmeren inzake verkeerssituaties, of waaraan men zich kan stoten of over kan struikelen, enz.
DOB-methode	=	DOB staat voor Duurzaam OnkruidBeheer op verhardingen. Het heeft als doel een bijdrage te leveren aan het realiseren en behouden van een goede waterkwaliteit bij gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.